

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

VERSENYTANÁCS

Vj-161/2007/43.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa a Medtrust Kereskedelmi Kft. Érd ellen fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása miatt indított eljárásban tárgyaláson kívül meghozta az alábbi

végzést.

Az eljáró versenytanács megszünteti az eljárást.

A végzéssel szemben a kézhezvételtől számított 8 napon belül a Fővárosi Bíróságnak címzett, de a Versenytanácsnál benyújtható vagy ajánlott küldeményként postára adott jogorvoslati kérelem terjeszthető elő.

Indokolás

I.

A vizsgálat indításának körülményei

1. A Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) olyan információ birtokába jutott, hogy a Medtrust Kereskedelmi Kft. (a továbbiakban eljárás alá vont vállalkozás, vagy vállalkozás) egyrészt nem megfelelően tájékoztatja a fogyasztókat az általa forgalmazott Animas IR 1200 típusú inzulinpumpa+patron és hozzávaló Unimedical Inset infúziós szerelék térítési díjáról, másrészt a patronok és szerelékek igényelhető mennyiségéről.

2. A versenyfelügyeleti eljárás 2007. október 8-án került megindításra az Animas IR 1200 típusú inzulinpumpa és tartozékai forgalmazásának megkezdésétől számított, a készülék és tartozékai árának és megrendelhetőségének tekintetében közzé tett teljes kommunikációs tevékenységre kiterjedően.

II.

Az eljárás alá vont

Az eljárás alá vont adatai

3. Név: Medtrust Kereskedelmi Kft.
Székhely: 2030 Érd, Lőcsei út 32.

Az eljárás alá vont cégtörténete és tevékenysége

4. A társaságot a 2001. évben alapították.

5. A társaság tevékenységi köre: gyógyászati termékek nagy- és kiskereskedelme és az ezen tevékenység ellátásához szükséges egyéb kiegészítő tevékenységek (TEÁOR kód: 51.46, 52.32).

6. A társaság többségi tulajdonosa (96,67%) a kezdetektől fogva az osztrák MED TRUST Holding GmbH. (2493 Lichtenwörth, Hainischstrasse 17.), mely a társaság legnagyobb üzleti partnere és beszállítója..

7. A társaság a többségi tulajdonosától importált inzulinpumpával és a szükséges infúziós szerelékekkel és patronokkal látja el a betegeket.

III.

Érintett piac

Az érintett földrajzi piac

8. Az érintett földrajzi piac a Magyar Köztársaság teljes területe, mivel az országosan elhelyezkedő pumpacentrumok bármelyike felírhat az 1-es típusú cukorbetegnek inzulinpumpát, s az eljárás alá vont tájékoztatása – ügynöki hálózatán keresztül - az egész országban hozzáférhető.

Az érintett termékpiac

9. A cukorbetegség világszerte egyre növekvő népbetegség. Ha a szervezet egyáltalában nem termel inzulint, úgy 1-es típusú, ha részlegesen termel, akkor 2-es típusú cukorbetegségről beszélünk. Az inzulinbevitel 1-es típusú betegek esetében elengedhetetlen, azonban 2-es típusú cukorbetegségnél az esetek 20 %-ában szükséges. Az inzulint általában önbeadó készülékkel (beadótoll), napi 2-5 injekcióval juttatja a felhasználó a szervezetébe, azonban - nemzetközi felmérések szerint - az esetek 3-5 %-ában az inzulinérzékenység következtében folyamatos adagolás szükséges, ilyenkor kerül sor az inzulinadagoló pumpa használatára.

10. Az inzulinpumpa viszonylag régóta elfogadott módja a cukorbeteg, különösen a fiatal, 1-es típusú cukorbeteg kezelésének. Széles körben történő elterjedésének csak a költségei szabnak gátat. Az inzulinpumpa lényege, hogy folyamatosan adagolja az inzulint egy bőr alá vezetett kanülön keresztül. Tehát szúrás itt is van, bár csak ritkábban, mert a kanült néhány naponta kell cserélni. De a pumpa fő előnye nem a szúrások számának csökkenése, hanem az adagolás folyamatos és programozható volta. A szerkezet személyi hívó méretű, tokba helyezve övön vagy zsebben viselhető. Ultragyors hatású inzulinanalógot tartalmaz patronban, amelyből műanyag cső vezet a beadás helyére, a bőr alá (rendszerint a has bőre alá). A bázisinzulin szükséglet fedezésére a szerkezet az inzulint folyamatosan adagolja. Az adagolás ütemét előre lehet programozni, akár óránként különböző tempóra, ahogy a szervezet inzulinérzékenysége változik. Ez különösen azoknál a cukorbetegknél kedvező, akiknél az este beadott bázisinzulin a reggeli vércukor-emelkedést nem fogja meg. A készülék szükség esetén lecsatolható. Az újabb készülékek vízhatlanok, tehát például úszás közben is használhatóak.

11. A magas költségek miatt a társadalombiztosítás Magyarországon csak limitált mennyiséget támogat inzulinpumpából és tartozékaiból. Alkalmazása azoknál a betegeknél indokolt, akiknél a hagyományos inzulinkezeléssel kellő odafigyelés mellett is labilis a vércukor. A kezelés beállítása pumpacentrumokban történik. A 2000. év óta folyamatosan növekszik az olyan diabetológiai centrumok száma, amelyek javasolhatnak pumpás kezelést az általuk erre alkalmasnak talált betegek esetében. Jelenleg 21 regionális inzulinpumpacentrum működik Magyarországon, ebből 8 gyermek diabetológiai szakellátó hely. A betegek a honlapokon kívül kezelőorvosaitól, a nővérektől, valamint betegtársaiktól, vagy a Cukorbeteg élet c. újságból juthatnak információhoz a pumpakezelésről, illetve a forgalmazott eszközökről.

12. Hazánkban 1999 óta folyik inzulinpumpa kezelés, Magyarországon napjainkban 1100-1200 diabéteszben szenvedő beteg használ inzulinpumpát, akiknek 40-50 %-a gyermek- illetve serdülő korú. Az OEP adatai szerint 35.000 1-es típusú diabéteszes beteg él Magyarországon.

13. Magyarországon mindössze három társaság foglalkozik az inzulinpumpák forgalmazásával, ezek az alábbiak piaci részesedésük sorrendjében:

1. Pharma Marketing - 1998 óta foglalkozik inzulinpumpás kezelés elterjesztésével,
2. Medtronic - kb. 6 éve (2002 óta) forgalmazza a cég által kifejlesztett és gyártott pumpákat
3. Medtrust - kb. 3 éve (2005) jelent meg a piacon.

14. Mindhárom társaság saját honlappal rendelkezik, amelyen részletesen bemutatja termékeit (Vj-161/2007/4.), a fizetendő költségekről azonban csak személyes érdeklődés esetén adnak tájékoztatást.

15. Az eljárás alá vont – egy versenytárs becslése alapján – hozzávetőleg 10 %-os piaci részesedéssel bír a betegek száma alapján.¹

16. Az előző pontban említett versenytárs arról adott tájékoztatást, hogy évek óta azonos árakkal dolgoznak, továbbá becsatolta az általa forgalmazott inzulinpumpa és a különböző szerelések bruttó árait, valamint a betegek számára készített, az OEP számára benyújtandó költségkalkulációt, amely tartalmazza a pumpa egyszeri árát és a félévente fizetendő szerelésköltséget.²

17. Az eljárás alá vont egy másik versenytársa becsatolta³ a szabályozott igénylési rend szerinti az inzulinpumpával történő intenzív inzulinkezelés egyedi méltányossági TB támogatás igényléséhez szükséges nyomtatványokat (Kérelem, Szakorvosi Javaslat Egyedi méltányossági kérelem), valamint az OEP Egyedi Méltányossági Ügyek Főosztálya 2007. január 22-i keltezésű Tájékoztatóját, amely konkrétan megnevezi a gyógyászati segédeszköz méltányossági ártámogatási kérelemhez szükséges dokumentumokat. A Tájékoztató 3. pontja értelmében a „... biztosítottat kezelő szakorvos javaslata, amelyből megállapítható a gyógyászati segédeszköz neve, mennyisége, az eszköz szükségességének indokoltsága, a támogatás időtartama, valamint az, hogy a biztosított – lehetőleg számszerűsített adatokkal- miért nem látható el a külön jogszabály szerint támogatott gyógyászati segédeszközzel”. A Tájékoztató 4. pontja értelmében „A társadalombiztosítási

¹ Lásd Vj-161/2007/37. sz. irat

² Lásd Vj-161/2007/37. sz. irat

³ Lásd Vj-161/2007/19. sz. irat

ártámogatásban nem részesülő gyógyászati segédeszköz esetén a magyarországi gyártó, vagy forgalmazó termelői/import beszerzési nettó/ÁFA árajánlata, és a gyógyászait segédeszköz kiszolgálási helye.”

IV.

Inzulinpumpa igénylési folyamata

18. Magyarországon az 1-es típusú cukorbetegségben szenvedők, ha az indikációval rendelkeznek, egyedi társadalombiztosítási támogatást igényelhetnek inzulinpumpára és tartozékaira.

19. A forgalmazó ismerteti, hogy automatikusan nem jár társadalombiztosítási támogatás a készülékhez és tartozékaihoz, tehát teljes áron, vagy egyedi méltányossági kérelem jóváhagyását követően (85-90%-ban) támogatott áron lehet hozzájutni a kívánt készülékhez.

20. 2006 februárja óta az OEP Egyedi Méltányossági Ügyek Főosztálya az inzulinpumpás kezelés kérvényre történő társadalombiztosítási támogatásához való hozzájárulást 3 hónapos, a forgalmazó/gyártó által finanszírozott próbakezeléshez⁴ köti, azaz a betegek minden elkötelezettség és anyagi kockázat vállalása nélkül kipróbálhatják a kezelést, amelyet orvosuk javasolt. A próbaidő alatt akár valamennyi forgalomban lévő inzulinpumpát és tartozékait kipróbálhatják, majd a számukra legjobban megfelelőt, leginkább tolerálható választhatják.

21. A választott eszközzel, a hozzátartozó szerelésekkel együtt történő kezeléshez tartalmi és formai elemekhez kötött⁵ kérvényben igényelhetik az OEP támogatást. A beteg kérvényéhez a szakorvosi javaslatot is mellékelni kell, melyen a diabetológiai vezetője és Országos Koordinátor pecsétje, aláírása is szükséges.

22. A kérelmező jövedelmi helyzetének figyelembe vételével hozza meg döntését az Egyedi Méltányossági Ügyek Főosztálya közigazgatási határozat formájában. Az OEP által kiadott határozat közli a beteggel, hogy milyen kihordási időre⁶, milyen készülékre és szerelésekre, a szerelések mekkora mennyiségére nyújt egyedi társadalombiztosítási támogatást, megjelölve a bruttó támogatás összegét, valamint a beteg által fizetendő térítési díjakat a teljes kihordási időszakra. A határozatban közöltek betartása egyaránt vonatkozik az OEP-re, a biztosítottra és az engedélyezett eszköz forgalmazójára is.

23. A határozat ellen nincs lehetőség fellebbezni, csupán jogszabálysértésre való hivatkozással lehet felülvizsgálatot kérni a határozat közlésétől számított 30 napon belül a Fővárosi Munkaügyi Bíróságtól. A keresetlevelet az OEP-hez kell benyújtani.

⁴ A beteg diabetológus kezelőorvosától, esetleg szaklapból, betegtárstól, Internetről szerez tudomást arról, hogy kezelőorvosának javaslatára 3 hónapos próbaidő alatt térítésmentesen kipróbálhatja a forgalomban lévő inzulinpumpák valamelyikét, majd a kiválasztott inzulinpumpa forgalmazójánál tájékozódik a várható költségekről.

⁵ A méltányossági kérelem benyújtásához szükséges dokumentumok körét és az elbírálás rendjét a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény végrehajtásáról szóló 217/1997. (XII. 1.) kormányrendelet 11/D §-a tartalmazza.

⁶ Az OEP 4 év kihordási időt támogat az inzulinpumpára, valamint annak szereléseire.

24. Valamennyi inzulinpumpa forgalmazónak közölnie kell az OEP-pel az inzulinpumpára és tartozékaira vonatkozó árajánlatát. A forgalmazói árajánlat alapján a legolcsóbb termék a referencia termék.

25. Az OEP 2007. január 1-től különbséget tesz gyermek és felnőtt beteg között. A referencia termék árának felnőttek esetén 85 %-át, kiskorúak esetén 90 %-át a társadalombiztosítás fizeti, a fennmaradó rész a beteg térítési díja.

26. A támogatási határozat meghozatalát követően a támogatásban részesült betegeknek nincs lehetőségük más forgalmazóhoz fordulni, mivel a 4 éves kihordási időszak alatt az OEP határozat köti őket (fogva tartott fogyasztó).

V.

A gyógyászati segédeszköz forgalmazás feltétele

27. Az eljárás alá vont cukorbetegek számára forgalmaz különböző gyógyászati segédeszközöket (pl. inzulin pumpa, kétféle vércukormérő készülék, diabétesz táska, stb.) és egyéb ápolási eszközöket, diabétesz könyveket. A vizsgálatban érintett Animas IR 1200 típusú inzulinpumpát és tartozékait 2005 óta forgalmazza Magyarországon. A pumpa és tartozékai forgalmazására külön engedéllyel nem rendelkezik, mivel általános engedélye van a gyógyászati segédeszközök forgalmazására.

28. A Fővárosi és Pest Megyei Egészségbiztosítási Pénztár (a továbbiakban: FPEP) *a társadalombiztosítással rendelhető és kiszolgáltatható gyógyászati segédeszközök forgalmazására, javítására, kölcsönzésére és társadalombiztosítási támogatásának elszámolására, folyósítására a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. tv. (a továbbiakban: Ebtv.) alapján 2004. március 5-én szerződést kötött az eljárás alá vont vállalkozással a szerződés mellékletében szereplő gyógyászati segédeszközök társadalombiztosítási támogatással történő elszámolhatóságáról.*

29. A szerződés 4. pontja értelmében a Szolgáltató (Medtrust) köteles a társadalombiztosítási támogatással rendelhető gyógyászati segédeszközöknek a jogosultak felé történő kiszolgáltatására székhelyén és telephelyein/fióktelepein, továbbá a vonatkozó jogszabályokban meghatározott helyeken, és egyben jogosult az igényelt társadalombiztosítási támogatás elszámolására.

30. A szerződés 7. pontja kimondja, hogy az OEP területileg illetékes igazgatási szerve felé történő elszámolás alapja és bizonylata a hatályos jogszabályoknak megfelelően kiállított és 5 évig megőrzött vény, illetve megrendelő lap, melyből ki kell tűnnie az elszámolt társadalombiztosítási támogatás összegének.

31. A szerződés 8. pontja szerint a Szolgáltató csak olyan vények alapján nyújthat be elszámolást, illetve tarthat igényt a társadalombiztosítási támogatás elszámolására, amelyekben a jogszabály által meghatározott adatok vannak feltüntetve. Amennyiben a kiadott eszkozmennyiség eltér az orvos által rendelt eszkozmennyiségtől, akkor a vényen fel kell tüntetni a ténylegesen kiadott és elszámolt eszkozmennyiségét.

VI.

A vizsgált magatartás

Tájékoztatás a beteg által fizetendő ellenértékről

32. A termék ára és annak a beteg által fizetendő része másként szerepel az OEP-nek benyújtott árajánlatban és a betegnek kiállított számlában. A társaság nem a határozatban megjelölt magas ár alapján számított relatíve magas térítési díjat számlázza a betegnek, hanem egy annál alacsonyabb összeget. Az a gyanú merült fel, hogy a társaság nem egyszerűen kedvezményt ad, hanem már eleve a később leszámításra kerülő összegről tájékoztatja leendő ügyfelét a beteggel történő első kapcsolatfelvétel során.⁷

33. A szolgáltatás és ennek megfelelően a fizetendő ellenérték is két részből áll, egyrészt tartalmazza magát az inzulinpumpát (annak árát) és a szereléseket, tartozékokat, azaz az eszközzel a szervezetbe juttatható inzulint tartalmazó tartályokat.

34. Az eljárás alá vont becsatolta a 2007. április 25-i állapot szerinti árlistáját (Vj-161/2007/2/4. sz. irat), amely alapján - állítólagosan - tájékoztatta potenciális ügyfeleit, bár a megkérdezett ügyfelek nem tudtak beszámolni írásos ártájékoztatásról.

Az ártájékoztatás fejlécében az áll: „Új referencia árak”, és az alábbi információkat tartalmazza:

Forintban

Termék	régi ár	referencia ár	Felnőttek támogatása 85 %	kiskorúak támogatása 90%	felnőtt által fizetendő térítési díj	kiskorú által fizetendő térítési díj
Animas IR 1200 pumpa	930.000	924.000	785.000	831.600	138.600	92.400
Infúziós inszet 10 db	36.600	30.000	25.500	27.000	4.500	3.000
Patron 10 db	10.370	7.440	6.324	6.696	1.116	744

35. 2007. szeptemberében az eljárás alá vont azt közölte ügyfeleivel, hogy a forgalmazói árak csökkentek a referencia árra, ezért a módosított OEP határozat alapján számláznak. Az ügyfeleknek szóló tájékoztatás mellett megtalálható volt az alábbi, 2007. szeptember 15-től érvényes árlista:

⁷ Eljárás alá vont állította, hogy az első kapcsolatfelvétel során nem ad a beteg által fizetendő összeg mértékéről tájékoztatást.

Forintban

Termék	OEP referencia ár/Medtrust forgalmazói ár	OEP térítési díj		Beteg által fizetendő ár	
		felőtt	gyermek	felőtt	gyermek
Animas IR 1200 pumpa	924.000	785.000	831.600	138.600	92.400
Inset, Comfort infúziós szerelék 10 db/doboz	30.000	25.500	27.000	4.500	3.000
Tárolópatron 10x 2ml 10 db/doboz	7.440	6.324	6.696	1.116	744

A tartozékok, szerelések mennyisége

36. Az eljáró versenytanács rendelkezésére álló adatok szerint a cukorbetegek számára szükséges inzulin mennyisége változó mértékű, miközben az OEP-nek benyújtott ajánlatban az eljárás alá vont társaság állandó – magas szintű – szerelék, tartozék mennyiséget állít be.

37. Egy lakossági bejelentés alapján az OEP Elemzési és Szakmai Ellenőrzési Főosztálya által lefolytatott eljárás⁸ feltárta, hogy a társaságnál szabálytalanság történt a kiszállított szerelékmenyiségek kapcsán.

38. Az OEP Elemzési és Szakmai Ellenőrzési Főosztálya kötelezte a társaságot a korábban igényelt állami támogatás kamatai kifizetésére, valamint arra, hogy az OEP határozatában foglalt értéken számlázzon az egyes betegek részére.

39. Az ellenőrzés során felhívták a társaság figyelmét a gyógyászati segédeszközök társadalombiztosítási támogatásba történő befogadásáról, támogatással történő rendeléséről, forgalmazásáról, javításáról és kölcsönzéséről szóló 14/2007. (III. 14.) EüM rendelet szabályaira. Ezen rendelet 16. § (2) bekezdése megtiltja a forgalmazó számára, hogy a forgalmazó a beteg által fizetendő térítési díjat bármilyen közvetett vagy közvetlen formában csökkentse, átvállalja, vagy elengedje. Mivel a jogszabály változása a forgalmazóra és a betegre is kötelező, nem volt más lehetősége a társaságnak, mint eleget tenni a jogszabályi előírásnak. Az eljárás következtében a társaság közölte a beteggel, hogy köteles pótlólag számlába állítani a társaság által méltányosságból elengedett önrész hiányzó összegét, és azt pótlólag kiszámlázta.

40. Az előző pontban említett és a versenyfelügyeleti eljárásban feltárt körülmények a vizsgálati jelentés szerint arra utalnak, hogy enyhébb esetekben az eljárás alá vont vállalkozás már eleve úgy kalkulál, hogy a pályázatban szereplő mennyiségnél kevesebb szerelék, tartozékot ad majd át a 4 éves időszak alatt a betegnek.

41. A beteggel tájékoztatásként közölt és később számlázott összeg – részben – azért kisebb az OEP határozatban szereplő térítési díjnál, mert maga a szolgáltatás is kisebb volumenű a támogatási kérelemben feltüntetetté.

⁸ Lásd. Vj-161/2007/36. sz. irat

VII.

Felhasználói vélemények ⁹

42. Az írásban megkeresett felhasználók, illetve azok gondviselői arról számoltak be, hogy azért választották az eljárás alá vont termékét, mert a választásuk idején csak az érintett készüléknek (Animas IR 1200) volt magyar nyelvű a menürendszere, ez volt az egyedüli vízálló, és az ártájékoztató alapján a legolcsóbb készüléknek bizonyult. Továbbá kiemelték a cég képviselőjének segítőkészségét, együttműködését is.

VIII.

Az eljárás alá vont álláspontja

Árak

43. A társaság székhelyén kiírásra került a termékek forgalmazási ára.

44. A termék nem szerepel a befogadott gyógyászati segédeszközök között, ezért minden beteg részére egyedi méltányossági kérelem alapján került elbírálásra a támogatás összege, így természetesen eltérő lehet az egyes betegek részéről fizetendő önrész összege is, mivel az egyedi méltányossági eljárások során az OEP Egyedi Méltányossági Ügyek Főosztálya több szempont szerint dönt a támogatás mértékéről.¹⁰

45. Eljárás alá vont állítása szerint minden egyes páciense ismeri az árait, mivel minden páciens részére az OEP engedélyezi az inzulinpumpa terápiát, és az engedély jól áttekinthetően tartalmazza az árakat is. Ezen túlmenően az árak minden vényből is kitűnnek. Eljárás alá vont csak vény szerinti árakat közöl.¹¹

46. A betegnek a méltányossági kérelme tárgyában hozott határozat szerint joga van döntenie arról, hogy a határozatban foglaltakat elfogadja-e, vagy nem él ezzel a lehetőséggel. A társaság csak a termék árát tudja közölni a beteggel, hiszen csak az egyedi méltányossági határozat kézhezvételét követően volt korábban arra módja, hogy méltányosságból engedjen a fizetendő önrészből, de erre a jogszabály hatályba lépését követően nincs lehetősége.¹²

47. A referenciaár lecsökkentéséig (2007. augusztus hónapig) az árakat a recepten szereplő mennyiség alapján számlázták le, az OEP határozatban meghatározott értéken.¹³

48. 2007 augusztusában az inzulinpumpa és szerelékeinek árait a referencia árszinttel összehangolta.¹⁴

⁹ Lásd. Vj-161/2007/20/1., /24., /26. /30. /33. sz. iratok

¹⁰ Lásd. Vj-161/2007/2

¹¹ Lásd Vj-161/2007/42. sz. irat

¹² Lásd. Vj-161/2007/2

¹³ Lásd. Vj-161/2007/2

¹⁴ Lásd Vj-161/2007/42. sz. irat

Mennyiségek

49. A társaság elismerte, hogy korábban néhány esetben helytelen eljárást folytatott a társaság egyik alkalmazottja, illetve a társaság egyik beltagja, akik megállapodtak egyes betegekkel abban, hogy kevesebb szerelékot kapnak, habár a teljes mennyiség ki lett számlázva részükre, ezért kevesebb önrészt is kellett fizetniük. Erről azonban a társaság ügyvezetésének nem volt tudomása. A külföldi tulajdonos leszállította a teljes megrendelt mennyiséget, de azok nem kerültek kiszállításra, hanem raktári tárolásra kerültek.¹⁵

50. Mindazon betegek részére, akik kevesebb eszközt kaptak ezen a módon a társaság pótlólag leszállította a hiányzó eszközöket és azonnali hatállyal felbontotta a vétkes alkalmazott munkaviszonyát, illetve a beltag cégének a megbízását.

51. A társaság jogkövető magatartást tanúsított, méltányossági eljárásának megszüntetését nem tisztességtelen piaci magatartás, hanem jogszabályi előírás tette kötelezővé, mivel jogszabálysértő magatartás esetén a forgalmazási szerződése felbontásra kerülhetne.

52. A páciens részére a szükséges inzulinterápiát minden esetben az OEP engedélyezi, ami azt jelenti, hogy minden páciens rendelkezésére áll az OEP határozata, amely pontosan tartalmazza a termék mennyiségét és azt az időpontot, amikor megkapja a szerelékot. Azonkívül a mennyiségek minden vényen is feltüntetésre kerülnek. Minden páciens saját kezű aláírásával igazolja, hogy a vény szerint felírt mennyiséget teljes mértékben átveszi, és részére a mennyiséget postán, utánvétellel küldik ki, vagy személyesen veszi át a cég irodájában. Nem fordulhat elő, hogy a páciens előtt a mennyiség ne lenne ismeretes.¹⁶

IX.

Jogszabályi háttér

53. Az Ebtv.¹⁷ 26. § (1) bekezdés c) pontja alapján az egészségbiztosító méltányossági ártámogatást állapíthat meg a társadalombiztosítás által nem befogadott eszközökre. E törvényi szakasz alapján az egészségbiztosító jogosult a támogatás mértékének megállapítására.

54. Az Ebtv. végrehajtására kiadott 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet 11/D. § (2) *cb*) pontja alapján a társadalombiztosítási támogatásban nem részesülő gyógyászati segédeszközök esetében a termék gyártójának, vagy hazai forgalmazójának az árajánlatát be kell küldeni a betegnek a méltányossági kérelem elbírálásához.

55. Az Ebtv. 26. §-a határozza meg a méltányosságból igénybe vehető egészségügyi szolgáltatások körét. Az (1) bekezdés c) pontja értelmében az egészségbiztosító az E. Alap költségvetésében meghatározott keretek között a támogatással nem rendelhető gyógyászati segédeszköz árához támogatást nyújthat. A döntést az Országos Egészségbiztosítási Pénztár Egyedi Méltányossági Ügyek Főosztálya közigazgatási határozat formájában hozza meg. A határozatban közöltek betartása egyaránt vonatkozik az OEP-re, a biztosítottra és az engedélyezett eszköz forgalmazójára is.

¹⁵ Vj-161/2007/2., és /20/7. sz. irat

¹⁶ Lásd Vj-161/2007/42. sz. irat

¹⁷ A kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény

56. A biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászati segédeszköz ellátás szabályozásáról szóló 2006. évi XCIX. törvény 6.§-a szerint a törvényben foglaltak kivételével tilos minden, az árhoz nyújtott társadalombiztosítási támogatással rendelhető gyógyszer és gyógyászati segédeszköz népszerűsítésére, a felhasználás ösztönzésére irányuló bármilyen tevékenység.

57. A gyógyászati segédeszközök társadalombiztosítási támogatásba történő befogadásáról, támogatással történő rendeléséről, forgalmazásáról, javításáról és kölcsönzéséről szóló 14/2007 (III.14.) EüM rendelet 2007. március 29-től hatályos szövegének 16. § (2) bekezdésében foglaltak szerint pedig tilos a társadalombiztosítási támogatással rendelhető gyógyászati segédeszköz beteg által fizetendő térítési díjának az eszköz gyártója vagy annak meghatalmazott képviselője, továbbá a forgalmazó által bármilyen közvetlen vagy közvetett formában történő csökkentése, átvállalása, elengedése.

58. Az Ebtv. hivatkozott szakasza alapján az egészségbiztosító a mindenkori költségvetési törvény által meghatározott keretek között gyakorolhatja a méltányosságot.

X.

Jogi előkérdések

59. Az eljárásban azt kellett tisztázni, hogy a fogyasztóknak – jelen esetben cukorbetegeknek – az inzulinpumpa és a szerelékek, tartozékok áráról, mennyiségéről pontos tájékoztatást adott-e társaság. Vajon a fogyasztók számára – a fogyasztói döntésük meghozatala szempontjából - az eljárás alá vont vállalkozás által adott tájékoztatásokból milyen üzenet képeződött le? Meg kell vizsgálni továbbá, hogy a Medtrust Kft. tájékoztatásai alkalmasak-e arra, hogy a fogyasztói döntést befolyásolják.

60. A jogi értékelés másik oldala a közérdek érintettségének vizsgálata, amely jelen eljárásban egyértelműen megállapítható, tekintettel a piaci adottságokra (három szereplős piac) valamint arra, hogy a tájékoztatás a fogyasztók olyan sérülékeny köréhez jut el, akik maguk, vagy gyermekük súlyos egészségi állapota révén kiszolgáltatottak és sok esetben alulinformáltak. Feltételezhető, hogy állapotjavulás esetén az elsőként kipróbált és bevált készülékhez igényelnek egyedi támogatást az érintettek, és nem vesztegetnek időt másik forgalmazó másik készülékének a megismerésével. Tehát egy bevált készülék melletti döntésnél nagyobb jelentősége lehet a hatékonyságnak, és mielőbbi igénylésnek, mint a várható költségek számításának. Ugyanakkor a készülék igénylése, a működtetéshez elengedhetetlen szerelékek folyamatos beszerzése komoly anyagi kötelezettséget ró a fogyasztóra – jelen esetben a betegre, vagy annak gondviselőjére -, mert az OEP határozatban közölt térítési díjakat hat havonkénti ütemezésben a forgalmazó felé fizetni kell, forgalmazó-váltásra a négy éves kihordási idő alatt – az időközben esetlegesen változó árak miatt - nincs lehetőség csak egészségügyileg indokolt esetben.

XI.

A vizsgált magatartás jogi értékelése

A feltárt magatartások egyenkénti értékelése

61. Az eljárás alá vont vizsgált magatartásai szoros kapcsolatban állnak egymással. Nem zárható ki, hogy – legalábbis részben – a tartozékok kisebb mennyiségére tekintettel volt

alacsonyabb a fogyasztó által ténylegesen megfizetendő ár, a határozatban szereplő összegnél. A versenyjogi szempontból fontos kérdés az, hogy vajon a fogyasztói döntést megelőzően az eljárás alá vont által adott tájékoztatásban szereplő ár és/vagy mennyiség különbözött-e attól az ártól, amit a fogyasztónak ténylegesen ki kell fizetni, illetve attól a mennyiségtől, amit a térítési díjért fizikailag kap.

Tájékoztatás az ákról

62. A vizsgálat során merült fel arra vonatkozóan adat, hogy az eljárás alá vont eltérő mértékű árról informálta a fogyasztót, mint amit a beteg nevében elkészített méltányossági kérelemben, ill. annak mellékleteiben szerepeltetett. A fogyasztónak adott tájékoztatásban szerepeltetett ár alacsonyabb volt annál, amit a fogyasztónak később ténylegesen meg kellett fizetni.

63. Eljárás alá vont vitatta, hogy az OEP határozat kézhezvétele előtt egyáltalán adna tájékoztatást a beteget várhatóan terhelő térítési kötelezettség mértékéről. Ezt a védekezést az eljáró versenytanács erős kételyekkel fogadta. Nem csupán azért nem látszik elfogadhatónak az ákról való tájékoztatás hiányára vonatkozó állítás, mert egyes fogyasztók ezzel ellentétes nyilatkozatot tettek, hanem azért sem, mert úgy életszerű, hogy a fogyasztó tudni szeretné, hogy mibe kerül az inzulinpumpa adott fajtája, és a szokásos mértékű – 85 %-os, illetve 90 %-os – támogatás esetén mekkora térítési díjat kell majd neki megfizetnie. Ráadásul a 217/1997. (XIII. 1.) Korm. rendelet 11/D § (2) bek. cb) pontja is a kérelem benyújtása előtti tájékoztatás mellett szól. A hivatkozott rendelkezés alapján ugyanis a társadalombiztosítási támogatásban nem részesülő gyógyászati segédeszközök esetében a termék gyártójának, vagy hazai forgalmazójának az árajánlatát be kell küldeni a betegnek a méltányossági kérelem elbírálásához. Még akkor is életszerű a tájékoztatás, ha a kérelmet maga az eljárás alá vont nyújtja be a beteg helyett.

64. Teljes bizonyossággal azonban nem lehet kijelenteni a rendelkezésre álló adatok alapján azt, hogy az eljárás alá vont a támogatási kérelem benyújtása előtt tájékoztatta a beteget az inzulinpumpa és a tartozékok áráról. Az eljáró versenytanács a vizsgálat során meghallgatott egyes betegek nyilatkozatai és az ügyfél állítása alapján a tényállást abban a tekintetben még kevésbé tudta feltárni, hogy – ha adott tájékoztatást a társaság – a kérelemben szereplő árakkal azonos mértékű, vagy azoknál alacsonyabb ákról adott-e tájékoztatást. Nem tisztázott egyértelműen, hogy vajon a betegek a későbbi határozatban megjelölt térítési díjfizetési kötelezettséggel, vagy alacsonyabb mértékű kötelezettséggel számolhattak. A 71 – az FPEP tájékoztatása alapján 75 – szerződésből 5 érintett fogyasztó meghallgatása alapján elég nagy bizonytalansággal lehet csak az eljárás alá vont által adott szóbeli tájékoztatások tartalmát rekonstruálni. A vizsgálati jelentés is többször használja az „azt lehet feltételezni” (10. old.), „vélelmezhető” (20. old.), feltételezhető” (20. old.) kifejezéseket.

65. Az eljáró versenytanács nem is látja szükségesnek az eljárás folytatását további bizonyítékok beszerzése érdekében, az alábbiakra tekintettel.

a) Abban az esetben, ha az eljárás alá vont az OEP határozatának kézhezvétele előtt egyáltalán nem közöl árat, várható térítési díjat a beteggel, akkor fogyasztó megtévesztése nem valósult meg.

b) Abban az esetben, ha a beteggel közölt ár a valós ár, akkor fogyasztó megtévesztése szintén nem valósult meg. Ebben a helyzetben problémát jelenthet, ha az OEP más (magasabb) árról kapott tájékoztatást, mint a fogyasztó. Az eljáró versenytanács rendelkezésére álló adatok alapján nem zárható az OEP esetleges megtévesztésének lehetősége, ami a versenyfelügyeleti eljárásban keletkezett iratoknak a XIII. kerületi Rendőrkapitányságra történő megküldését indokolja, a magánokirat-hamisítás vétségének,

valamint csalás bűncselekményének alapos gyanúja miatt ismeretlen tettes ellen tett feljelentés iratanyagának kiegészítése érdekében.

c) Abban az esetben, ha a beteg nevében az eljárás alá vont által elkészített méltányossági kérelemben, ill. annak mellékleteiben közölt ár a valós ár, akkor fogyasztó megtévesztése elvben nem zárható ki, hiszen egyes tanúvallomások szerint az eljárás alá vont ennél kisebb árat közölt szóban. A vizsgálat által feltárt adatok azonban nem azt látszanak megerősíteni, hogy az eljárás alá vont arra építette volna üzleti gyakorlatát, hogy az alacsony árakkal szerződéskötésre bírt fogyasztóktól később magasabb összeget szed be. A Versenytanács nem látja megállapíthatónak azt, hogy az eljárás alá vont az általa korábban adott tájékoztatásban foglalnál magasabb árat számlázott volna. Éppen ellenkezőleg a számlaérték azonos volt az előzetes tájékoztatásban megjelölt összeggel. Az fordult elő – néhány esetben -, hogy a határozatban rögzített (a referenciaár 10-15 %-a) önrésznél kisebb összeg került kiszámlázásra. A feltárt adatok alapján a Versenytanács úgy látja, hogy a határozat szerinti és az eredetileg kiszámlázott önrész különbségét eljárás alá vont, nem előre elhatározott módon, saját akaratából igényelte fogyasztóitól, hanem csak az eljárás alá vonttal szemben megindult eljárások hatására (vizsgálati jelentés 21. old.), illetőleg a hatályba lépett 14/2007 (III. 14.) EÜM rendelet 16.§ (2) bekezdésben rögzített tilalom eredményeként. A Versenytanács megítélése szerint nem lehet szó a fogyasztó megtévesztéséről, ha az általa ténylegesen fizetendő összeg egy külső körülményre, nevezetesen az időközben hatályba lépett jogszabályra tekintettel lesz magasabb, mint az eljárás alá vont által korábban jelzett összeg. Ahhoz, hogy ebben a kérdésben egyértelművé váljon a tényállás, tudni kellene, hogyan alakult, megváltozott-e az eljárás alá vont által adott szóbeli tájékoztatás a jogszabály hatályba lépését, esetleg a várható jogszabályváltozásról való tudomásszerzést követően.

Tájékoztató a tartozékok mennyiségéről

66. Az eljárás során egyértelműen megállapítást nyert, hogy az eljárás alá vont bizonyos betegeknek kevesebb tartozékot (szerelékét, patront) adott, mint amit az egységcsomag tartalmazott.

67. A magatartás többféleképpen minősülhet a Versenytanács által jelenleg nem ismert adatok fényében.

a) A magatartás minősülhet szerződésszegésnek, ebben az esetben megítélése a Polgári Bíróság hatáskörébe tartozik.

b) Az sem zárható ki az eljárás eddigi adatai alapján, hogy eljárás alá vont és a beteg eleve kisebb mennyiségben állapodtak meg. Utóbbi esetben sem fogyasztó megtévesztéséről, sem szerződésszegésről nem lehet szó.

68. A magatartás a Versenytanács megítélése szerint egyik esetben sem versenycselekmény, hiszen nem merült fel arra vonatkozó adat, hogy a szerződéskötés előtt a fogyasztót megtévesztették volna a tartozékok mennyiségét érintően. Emlékeztet továbbá a Versenytanács arra, hogy az FPEP vizsgálata szerint az eljárás alá vont a hiányzó mennyiségeket leszállította a betegeknek, az E Alap által igényelt kamatot megfizette.

69. Megjegyzi a Versenytanács, hogy a 67. pont b) alpontjában írt megállapodás orvosi szempontból akár indokolt is lehet, hiszen a vizsgálati jelentés 19. oldalán az olvasható, hogy a beteggel való „találkozó alkalmával módja van kalkulációt készíteni – a beteg állapotának, azaz szerelékigényének tükrében - a várható költségekről. Nem a GVH hatáskörébe tartozik annak megítélése, hogy vajon jogszerű-e a beteg nevében az eljárás alá vont által elkészített méltányossági kérelemben a teljes mennyiséget szerepeltetni és a teljes mennyiségre vonatkozóan ártámogatást igényelni, olyan helyzetben, amikor a felek eleve kisebb mennyiségben állapodtak meg. Célszerűnek látja a Versenytanács a

versenyfelügyeleti eljárásban keletkezett iratok megküldését a magánokirat-hamisítás vétségének, valamint csalás bűncselekményének alapos gyanúja miatt ismeretlen tettes ellen a XIII. kerületi Rendőrkapitányságon folyamatban lévő eljárás irataihoz csatolás végett.

A magatartás piaci hatásának értékelése

70. A Versenytanács jelzi, hogy mindkét vizsgált magatartás lezárult. Nem merült fel adat arra nézve, hogy az eljárás alá vont jelenleg is folytatná azt a tájékoztatási gyakorlatot, amely esetleg eredményezhetett fogyasztó megtévesztést. Éppen ellenkezőleg az FPEP csak kamatigénnyel élt¹⁸, az Egészségbiztosítási Felügyelet is lezárta a 113-19/ESZOLG/EF/2007 ügyszámú eljárását.¹⁹

71. A fogyasztó megtévesztése kapcsán mindenképpen értékelni kellene azt a körülményt, hogy a határozatból a fogyasztó értesülhetett az általa viselendő önrész mértékéről.

72. Egy esetleges elmarasztaló határozat meghozatala során is figyelembe kellene venni, hogy a fogyasztók számára az inzulinpumpa kiválasztása során nem az ár jelenti az egyedüli szempontot. A vizsgálati jelentés is rögzíti, hogy a magyar menü létéből fakadó könnyebb használhatóság, a vízhatlanság olyan pozitív terméktulajdonságok, amelyekre tekintettel akár magasabb ár mellett is az eljárás alá vont által forgalmazott inzulinpumpa mellett dönthettek volna.²⁰ Úgyszintén a vizsgálati jelentés hívja fel a figyelmet a beteg emberek azon – sajátos fogyasztói – magatartására, mely szerint a kipróbálást követően „egy bevált készülék melletti döntésnél nagyobb jelentősége lehet a hatékonyságnak, és mielőbbi igénylésnek, mint a várható költségek számításának”.²¹

73. Végezetül arra is tekintettel kellene lenni, hogy az eljárás alá vont nem régen – 2005 óta – forgalmazza az Animas IR 1200 típusú inzulinpumpát, piaci részesedése 10 % körüli (71-75 megkötött szerződés) a háromszereplős piacon, melyen legkisebb szereplőként tevékenykedik.

74. A tényállás jelenlegi hiányosságai miatt a Versenytanács nincs abban a helyzetben, hogy megállapítsa a jogsértést, vagy deklarálja annak hiányát. A Versenytanács úgy ítélte meg, hogy nem indokolt a tényállás - sok munkával járó – kiegészítése, már csak a várható többletinformáció bizonytalanságára, és tényállásszerűség bizonyítása esetén a piaci hatás igen csekély mértékére tekintettel sem.

75. Felhívja a figyelmet a Versenytanács annak megfontolására, hogy sor kerüljön-e szignalizációra az eljárás alá vont által folytatott reklámtevékenység miatt. Az eljárás iratai arra utalnak, hogy az eljárás alá vont megsérthette a 2006. évi XCIX. törvény 6. §-ának 2006. december 29. napjától hatályos tilalmi rendelkezését. A jogszabály szerint tilos minden, az árhoz nyújtott társadalombiztosítási támogatással rendelhető gyógyszer és gyógyászati segédeszköz népszerűsítése, a felhasználás ösztönzésére irányuló bármilyen tevékenység. Figyelemmel arra, hogy a vizsgálati jelentés 11. oldalán szereplő megállapítás szerint az eljárás alá vont prospektusokat, szórólapokat alkalmaz az inzulinpumpáról és tartozékairól, a Versenytanács az iratok megfelelő részének az illetékes hatósághoz történő áttételét látja célszerűnek, annak megállapítása céljából, hogy a tilalom hatálya alá esik-e az Animas IR 1200 inzulinpumpa és tartozékai. E termékek a társadalombiztosítás által be nem

¹⁸ Lásd vizsgálati jelentés 16. old.

¹⁹ Lásd vizsgálati jelentés 17. old.

²⁰ Lásd vizsgálati jelentés 15. old.

²¹ Lásd vizsgálati jelentés 19. old.

fogadott termékek, de vételáruk 85-90 %-át az E. Alap egyedi méltányossági kérelem alapján rendszeresen megtéríti.

76. A GVH hatásköre a Tpvt. 45. §-án, illetékessége a Tpvt. 46. §-án alapul.

77. Az eljáró versenytanács végzése a Tpvt. 72. § (1) bekezdés a) pontján alapul.

78. A végzéssel szembeni jogorvoslati jogot a Tpvt. 72. § (1) bekezdés a) pontja biztosítja.

Budapest, 2008. március 7.